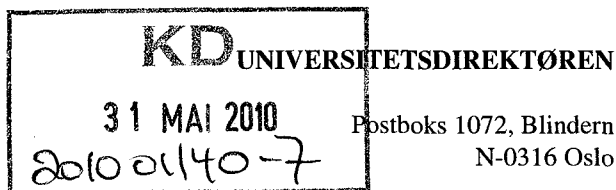

Kunnskapsdepartementet

Postboks 1072, Blindern
N-0316 Oslo

Administrasjonsbygningen, 9. etg.

Telefon: +47 22 85 63 01
Telefaks: +47 22 85 44 42

Saksnr.: 2010/3028
Saksbehandler: Synnøve Haugen
Emne: Verneplan UiOs bygninger

Dato: 31. mai 2010

**Høring – Forslag til landsverneplan for Kunnskapsdepartementet –
Bygninger under Kunnskapsdepartementets ansvarsområde.**

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet (KD) av 23.02.2010 angående forslag til landsverneplan for undervisningssektorens bygninger.

Universitetet i Oslo (UiO) forvalter en omfattende bygningsmasse som representerer store verdier for samfunnet både økonomisk og kulturhistorisk. Vi er glad for den gjennomgangen prosjektet har initiert, og at det nå er økt fokus på kulturhistoriske eiendommer og forvaltningen av disse eiendommene. Vi er opptatt av at dette arbeidet videreføres også gjennom bevilgninger. Vi viser samtidig til tidligere uttalelser angående universitetets eiendomsforvaltning i brev av 09.12.02 og 03.2.05. Universitetets konklusjon fra disse høringsuttalelsene er gyldig også i denne sammenheng, sitat:

Fra universitetets ståsted er det de samlede bevilgningene, (og ikke organiseringen av eiendomsforvaltningen) som er problemet. Dette gjelder fremfor alt bevilgninger til omfattende oppgradering av vår tilårskomne bygningsmasse.

Samlet forvalter universitetet 78 små og store bygninger. Forslaget til verneplan omfatter 54 av disse bygningene.

Bakgrunn:

Bygningsmassen ved UiO forvaltes av Universitetsdirektøren ved Teknisk avdeling. Det ble i 2007 utarbeidet en egen Masterplan for forvaltning og fysisk utvikling av universitetsområdene. Det arbeides jevnlig med å effektivisere og profesjonalisere universitetets eiendomsforvaltning og UiO har egen kompetanse på kulturminnevern og bygningsbevaring. Vi har et godt samarbeid med eksterne aktører som Statsbygg, Riksantikvaren og Oslo kommune. I egen regi og innenfor egne tilgjengelige ressursrammer, gjennomfører vi årlig mange prosjekter, hvorav flere i samarbeid med Riksantikvaren. De antikvariske verdiene blir forsøkt ivaretatt på best mulig måte både gjennom planlegging, større og mindre ombyggingsprosjekter og ved løpende vedlikehold av bygninger og uteområder. Samtidig krever virksomheten at bygningene i størst mulig grad skal være funksjonelle og formålstjenelige. Dette kan i noen tilfeller være i konflikt med antikvariske hensyn.

UiOs bygningsmasse, på noe over 400.000 kvm, er oppført over et tidsspenn som strekker seg fra 1600-tallet og frem til i dag. Majoriteten av bygningene er mellom 50 og 100 år gamle. Bygningsmassen tilfredsstillende ikke lenger dagens lover og forskrifter og har et omfattende investeringsbehov både når det gjelder teknisk og funksjonell oppgradering. Dette bekreftes av Multiconsults rapport fra 2002. Den ble

utført på oppdrag av UFD. Utelukkende teknisk oppgradering er der kostnadsberegnet til nærmere 3 milliarder kr. UiO har i ettertid beregnet oppgraderingsbehovet, inkludert funksjonell oppgradering, til rundt 4 milliarder kr. Kravet i Lov om Universiteter og Høgskoler § 44 om studentenes fysiske arbeidsmiljø, representerer ytterligere utfordringer og forventinger som vi ser kan bli vanskelige å møte ved omfattende verneklausuleringer. Både Blindernområdet og de øvrige områdene er i dag befolket med langt flere ansatte og studenter enn de ble planlagt for og er derfor utsatt for sterk slitasje.

Forslagets omfang:

Forslaget omfatter vern av bygninger og områder i to verneplaner:

Verneklasse 1 innebærer at bygninger og områder foreslås fredet etter Lov om kulturminner § 22a.

Forslaget omfatter 41 bygninger, store deler av uteområdene på Blindern, Universitetshagen i sentrum, deler av Botanisk hage på Tøyen, og uteområder tilknyttet Baroniet i Rosendal. Alle vesentlige endringer skal avklares med Riksantikvaren. Nærmere definisjon av begrepet "vesentlige endringer" kommer ikke frem i høringsforslaget.

Verneklasse 2 innebærer at bygninger og områder blir vernet i kraft av landsverneplanen og eventuelt reguleres til hensynssone vern etter Plan og bygningslovens §§ 12.6 og 12.7. Det er eiendomsforvalter som selv skal forvalte verneverdiene, men etter avklarte og omforente retningslinjer utformet i samarbeid med Riksantikvaren. Verneklasse 2 i forslaget omfatter 13 bygninger og del av uteområdene i samtlige forvaltningsområder.

Universitetet i Oslo er generelt bekymret for omfanget av verneklasse 1 i forslaget til verneplan, slik den nå er utformet. Forslaget forutsetter at halvparten av universitetets totale bygningsmasse skal behandles av Riksantikvaren før større og mindre bygningsmessige tiltak kan iverksettes. For Blindern er med enn halvparten av bygningene satt i verneklasse 1. Dette er universitetets største og mest pulserende driftsområde der flest studenter og ansatte vil bli påvirket av verneforslaget.

Forslagets konsekvenser:

I oversendelsesbrevet fra KD av 23.02.2010 fremgår det at landsverneplanen skal bidra til enklere og mer forutsigbar samhandling med kulturminnemyndighetene.

Konsekvensene av verneplanen er så langt UiO ser ikke avklart. At dette først skal avklares i etterkant av godkjent verneplan anser universitetet som en klar svakhet ved forslaget. Det vises i den forbindelse til Kongelig resolusjon av 01.02.2006 der det fremkommer at det skal utarbeides forvaltningsplaner for enkeltbygninger og grupper av bygninger med kulturhistorisk verdi. Sett fra universitetet ståsted er det ønskelig at forvaltningsplanene utarbeides parallelt med fredningsforslaget, slik at konsekvensene av fredning fremgår tydeligere før omfanget blir endelig avklart.

I en stor og dynamisk institusjon som UiO foregår det stadige flyttinger, ombygginger og tilpasninger som krever smidige beslutningsprosesser. Hvordan denne smidigheten skal gjennomføres i en travel hverdag, sier verneplanen ingen ting om. Universitetet frykter at konsekvensene av verneforlaget kan bli økte kostnader og forsinkelser i fremdriften av så vel små som store prosjekter. Fra UiOs ståsted er det imidlertid, som tidligere nevnt i dette høringsbrevet, manglende økonomiske ressurser som er den største trusselen mot en god forvaltning av antikvariske verdier i universitetets bygninger og anlegg.

Interiører:

I forslaget som nå er sendt ut på høring, kommer det frem at listen over foreslåtte interiørfredninger ikke er komplett og at ytterligere forslag vil bli ettersendt. Interiørene er heller ikke merket av på egne planer slik at omfang og avgrensning kommer tydelig frem. Forslaget til vern av interiører er så langt

universitetet kan bedømme foreløpig for lite gjennomarbeidet og mangler et helhetlig syn på hva som bør bevares og i hvilken verneklasse.

UiO ber derfor spesielt om bedre tid til å gå igjennom forslaget til vern av interiører, og at oversikten er komplett både hva gjelder omfang, avgrensinger og plassering i vernekategorier før vi gir en uttalelse om dette. Generelt bør fredet areal i interiørene legges til fellesareal slik at alle kan ha glede av dem.

Formålet med fredningen:

Universitetet har ikke hatt kapasitet til å vurdere formålet med fredning for hver enkelt bygning, men har sett på formålet på kompleksnivå. Vi ber derfor generelt om at formålet for enkeltbygninger blir likelydende med formålet på kompleksnivå, og at det totale antall formål reduseres. Dette kan bidra til å gi planen en mer robust struktur som kan fungere i en travel forvaltning.

Gjennomgang av de enkelte forvaltningsområder:

Kunnskapsdepartementet ber om at høringen skal bidra til å vektlegge fakta om eiendommene og de lokale forhold. Dette vil til en viss grad blitt gjort under gjennomgangen av de enkelte forvaltningsområdene. Universitetet vil kun kommentere rene faktafeil for den enkelte bygningen/eiendom. Skrivefeil og mindre vesentlige faktafeil vil ikke bli kommentert. Kommentarer til forvaltningsområdene kommer i samme rekkefølge som i høringsforslaget.

Universitetet kommer ikke til å kommentere pågående fredningssaker for Vikingskipsmuseet på Bygdøy og for Baroniet i Rosendal.

Forvaltningsområde Blindern:

Forslaget omfatter:

14 bygninger i verneklasse 1

11 bygninger i verneklasse 2

Når det gjelder uteområder, omfatter verneklasse 1 Fredrikkeplassen, Peter Rokseths plass foran HF-komplekset og plassen foran SV-komplekset. Den omfatter så vidt vi kan se også et mindre område sør for Kristine Bonnevis hus. Verneklasse 2 omfatter øvrige uteområder på Øvre og Nedre Blindern.

Formålet med vernet:

I høringsutkastet legges det vekt på at formålet med bevaringen er å sikre bygningenes formspråk og bevaring av vesentlige funksjoner som bygningene har ivaretatt. For UiO er det viktig å kunne flytte rundt på vesentlige funksjoner innenfor og mellom eksisterende bygninger. Dette for å sikre best mulig tilrettelegging av UiOs funksjoner til en hver tid. Vi ser det derfor som en stor utfordring at det legges så stor vekt på funksjonen i verneforslaget, og ber om at formulering, sitat: ” *Formålet er også å sikre bevaring av vesentlige funksjoner som bygningene har ivaretatt, som velferd, studie- og arbeidsplasser, fellesrom og undervisningslokaler*” blir endret.

Universitetet foreslår istedenfor følgende målformulering:

Verneplanen skal bidra til å bevare og utvikle Blindern slik at arkitektoniske kvaliteter og karakteristisk materialbruk blir bevart i et helhetlig, samlet universitetsanlegg. Dette gjelder både for enkeltbygninger og uteområdene. Videre er det et formål å bevare siktlinjer, vannspeil og nivåforskjeller i terrenget slik de er beskrevet i verneplanen.

Universitetet ser at særlig Det matematisk-naturvitenskaplige fakultetet vil bli sterkt berørt av verneplanen. Seks av åtte bygninger er foreslått fredet med eksteriør og interiør. De øvrige er i verneklasse 2, også de med utvalgte interiører. Universitetet planlegger for tiden en større ombygging av

Vilhelm Bjerknes hus til et moderne læringscenter for laveregradsstudenter. Ombygging av Vilhelm Bjerknes hus er et av universitets tiltak for å bidra til økt rekruttering til realfagstudiene.

UiO har løpende behov for mer areal. I Masterplanen fra 2007 er det satt opp en oversikt over mulig utbygging på Blindern i henhold til dagens reguleringsplan. Det er flere konflikter mellom verneplanen og reguleringsplanen. HF-komplekset er foreslått i verneklasse 2. P.A. Munchs hus og Henrik Wergelands hus ble her påbygget med 2 etasjer på 1990-tallet. Påbyggingen er vellykket både arkitektonisk og funksjonelt. Reguleringsplanen gir mulighet for en tilsvarende utbygging av SV-komplekset som ligger tvers over plassen og er foreslått i verneklasse 1. Økt tillatt volum er 3.500 kvm. Ved den foreslåtte verneklasse 1 forutsetter vi at en slik påbygging ikke vil bli tillatt. Tilsvarende er det regulert inn utvidelser i forbindelser med MA-anlegget som også er foreslått i verneklasse 1. Her vurderer likevel Masterplanen at en utbygging vil være uheldig. Verneklasse 1 vil derfor her ikke være i konflikt med UiOs utbyggingsønsker.

Bygning nr. BL02 Kristian Ottensens hus (kalt Lavblokka i høringsutkastet) og bygning nr. BL03 er bygninger som har en lav bygningsteknisk standard og er lite funksjonelle. Ved en videreutvikling av Blindernområdet, vil det være naturlig å erstatte disse bygningene med nye og mer funksjonelle bygg. Dette er i tråd med dagens reguleringsplan. Reguleringsplanen gir her anledning til å øke volumet med 5.500 kvm. Det er en forutsetning, også i reguleringsplanen, at bygge- og fasadelinjer opprettholdes slik at Fredrikkeplassen ikke endres.

UiO ber om at:

- Formålet med fredningen (kompleks og enkeltbygninger) endres.
- Bygningene BL 9, 10 og 11, Eilert Sundts hus A og B og Harriet Holters hus (SV-komplekset) endres til verneklasse 2.
- Bygning nr. BL02 Kristian Ottensens hus (kaldt Lavblokka i høringsutkastet) og bygning nr. BL03 Fredrikke trekkes ut av verneplanen.
- Bygning nr. BL33 Duehaugveien 6 trekkes ut av verneplanen (vises heller ikke på kartet)
- Interiøret i bygning nr. BL13 Vilhelm Bjerknes hus trekkes ut av verneplanen.
- Alle uteområder settes i verneklasse 2.

Så langt universitetet kan se, mangler det en begrunnelse for at området vest for bygning nr. BL18 Kristine Bonnevis hus er satt i verneklasse 1. Vi vil be om at dette området tas ut av verneforslaget.

Vi viser til vår generelle uttalelse når det gjelder forslag til vern av interiører.

Forvaltningsområde Sentrum:

Forslaget omfatter samtlige bygninger i sentrum – totalt 10 bygninger i verneklasse 1. Forslaget til fredning omfatter eksteriør og interiører. Av disse bygningene er fem allerede fredet etter Lov om kulturminner § 15. Det samme gjelder for universitetshagen selv om dette ikke fremgår av høringsforslaget.

Formålet med vernet: I høringsutkastet er formålet med fredningen å bevare bygninger som forteller viktig nasjonalbyggende historie og som har høye arkitektoniske kvaliteter. Dette er et formål som universitetet slutter seg til. Vi ber om at likelydene formål skal gjøres gjeldende for bygning nr. SE 37 Observatoriet.

UiO ber om at:

- Bygning nr. SE38 Observatorieboligen settes i verneklasse 2. I forbindelse med ombygging og istandsetting av bygningen til kontorformål i 2003 ble dette avklart med Riksantikvaren.

Vi viser til vår generelle uttalelse når det gjelder forslag til vern av interiører.

Forvaltningsområde Tøyen:

Forslaget omfatter 8 bygninger, "Fjellhagen" og "Gamlehagen" i vernklasse 1. Øvrige deler av Botanisk hage foreslås plassert i verneklasse 2.

UiO ber om at:

- Formålet med fredningen (kompleks og enkeltbygninger) endres i henhold til våre kommentarer for områdene Blindern og Sentrum.
- Bygning nr. TØ002 Driftsbygning trekkes ut av verneforslaget
- Bygnings nr. TØ005 Zoologisk museum settes i verneklasse 2
- Fjellhagen og Gamlehagen trekkes ut av verneklasse 1

Universitetet gjør oppmerksom på at det er målt svært høye radonverdier på Tøyen og at det vil medføre store inngrep i samtlige bygninger for å få løst dette problemet. Pr. i dag er den største konsentrasjonen av radon målt i driftsbygningen. Vi gjør samtidig oppmerksom på at Zoologisk museum ikke er med i det oversendte høringsutkastet og at riktig byggeår for Tøyen hovedgård er 1679.

Vi viser for øvrig til universitetets generelle kommentarer.

Forvaltningsområde Gaustad og Geitemyrsveien:

Forslaget omfatter bygning nr. GV01 Tannlegehøyskolen i vernklasse 2.

Universitetet i Oslo gjør oppmerksom på at bygningen eies av Tandlægeundervisningens fond.

Øvrige bygninger - Annet:

Forslaget omfatter Tollboden og Den biologisk forskningsstasjon i Drøbak, Baroniet i Rosendal og Forskningsveien 3. Tollboden foreslås plassert i verneklasse 2, mens Den biologiske forskningstasjonen foreslås plassert i verneklasse 1. Samtlige 8 bygninger ved Baroniet i Rosendal er foreslått i verneklasse 1.

Universitetet viser til sine generelle kommentarer og gjør samtidig oppmerksom på at Forskningsveien 3 eies av Statsbygg.

Konklusjon:

Universitetet i Oslo er glad for at det gjennom verneplanen rettes fokus på forvaltningen av statens kulturhistoriske eiendommer. Vi er opptatt av at universitetet forvalter bygninger og anlegg som representerer store verdier for samfunnet både økonomisk og kulturhistorisk. Fra universitetets ståsted er det spesielt viktig at verneplanarbeidet resulterer i en bedre finansiering til vedlikehold av disse bygningene.

For UiOs meget omfattende bygningsmasse er det vanskelig å behandle den enkelte bygning løsrevet fra anleggene rundt. Derfor kommer de fleste av våre bygninger inn under kategorien kulturhistoriske eiendommer. Dette er bygninger som skal fortsette å romme normale universitetsaktiviteter og verneplanen må få en robust karakter som tilgodeser løpende utvikling og oppgradering av bygningsmassen.

UiO har en kompetanse og organisering, med omfattende kunnskap om virksomheten, som gjør at vi selv mener vi kan forvalte bygningene på en profesjonell måte der kulturhistoriske verdier blir ivaretatt samtidig som brukernes tekniske og funksjonelle krav imøtekommes.

Med hilsen

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Frode Meinich
Teknisk direktør